

*Shared Experiences
Споделен опит*

ИНОВАЦИОНЕН МОДЕЛ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ДЕТСКАТА ГРАДИНА И РОДИТЕЛЯ

Илияна Вълова
ОДЗ „Звънче“ – Враца

Резюме. В отговор на бързо променящите се реалности детските заведения и педагозите трябва оптимално творчески и адекватно да реагират на възникващите педагогически търсения на обществото, да предлагат нови форми на педагогически взаимодействия и сътрудничество както с децата, така и с родителите.

Статията разглежда един ефективен модел за преодоляване на проблемите и подобряване на социалните педагогически взаимоотношения между семейството и детската градина.

Keywords: kindergarten, family, interactions

В съвременното общество, при бурно разгръщащия се технически прогрес настъпват редица промени в социалните връзки между хората, нарушават се психологическите закономерности в обществото. Променят се отношенията между родители и деца, а ролята на семейството като един от най-важните институции на социализация все повече се стеснява. Загрижени за икономическото оцеляване и благополучие родителите остават на по-заден план общуването и възпитанието на децата си или оставят това задължение на педагозите, а те са първите учители на своите деца, те са тези, които влияят върху ценностите и начина им на мислене, те са техният модел за подражание.

Поради тази причина на детската градина, като първа социална институция, в която попада детето извън дома, се пада отговорността да създаде ефективно, реално, научно обосновано сътрудничество със семейството. Макар че семейството и детската градина са две системи, различни по структура и методи на педагогическо взаимодействие, те са тясно свързани в обща цел – отглеждане и възпитание на децата и не бива да се противопоставят.

Тези въпроси на съвременния етап вълнуват както педагогическата мисъл, така и реализаторите на научните постановки в образователния процес. По проблемите за взаимодействието родители – учители и формите и техно-

логиите за неговото ефективно осъществяване се правят проучвания по цял свят. Има и публикации на известни български автори – Д. Гюров, Р. Пенев, И. Колева, Е. Събева, които чертаят насоките на педагогическата дейност в този аспект.

Днес детската градина е отворена към проблемите, касаещи семействата и децата, отворена е за всеки, търсещ отговор на въпросите относно възпитанието на децата. За целта обаче взаимоотношенията между двете институции трябва да са в синхрон и само тогава са условие за успешна адаптация на децата в социалната среда.

Как да протече това взаимодействие, с какви форми и методи? Традиционните форми на интеракция с родителя са се изчерпали и не са ефикасни днес. С всяка измината година ролята на педагозите става все по-сложна и по-отговорна в търсене на нови иновативни форми и методи за подобряване комуникацията между социалните групи.

Терминът *иновация* се свързва през последните години с нововъведенията в образованието. Иновациите са двигателят на позитивното развитие. Те са един от решаващите фактори на човешкия прогрес. Всички те могат да бъдат групирани в две направления:

1. Иновацията се разглежда като непрекъснат възобновяващ се творчески процес на създаване и реализиране на новости.

2. Иновацията се разглежда като свързващ интерградивен процес, който обхваща творение, проектиране, реализиране, адаптиране и използване.

Това не означава, че иновацията задължително представлява някаква абсолютна новост, неизвестна никому до момента. Когато става дума за иновация, понятието се асоциира с нещо прогресивно и положително, като споделяне на добър, работещ и ефективен модел на работа.

Днес педагозите предлагат родителските срещи под друга форма, която дава информация и на двете страни, участници във взаимодействието. Такава форма е тренингът. Думата тренинг е с английски произход (тренинг – тренировка, курс, обучение, инструктаж). Понятието тренинг се изяснява при съпоставяне с понятията обучение, развитие, образование. Например – тренингът, като обучение, е една от формите на обучение. Тренинг и развитие – тренингът съдейства за развитието. Тренинг и образование – тренингът допълва формалното образование. Ако тренингът се разглежда като подготовка, то той е една от формите за образователна активност и се включва в образователните програми. Тренингът се реализира най-често чрез взаимното допълване на четири основни форми на учебна работа: индивидуална изява (самостоятелна работа); работа по двойки, работа в малка група (3 – 5 души) и работа в цялата група.

Тренингът, като система за интензивно изграждане на нагласи и умения, разполага с богат дидактически репертоар, включващ разнообразни

интерактивни методи и техники. Съчетани с подходяща организация на средата и ангажиращи дейности, те правят тренинга интересен и продуктивен. Интерактивните форми на учене предполагат двупосочна комуникация, активно участие на съответната група в обучението и поемането на отговорност при взимането на решения. В тренинг процеса се активират в единство когнитивните способности (мислене, памет, внимание, реч), емоционалните фактори (вътрешно преживяване, афективни състояния, чувства) и социалните отношения в групата (уважение, взаимно разбиране и съпреживяване).

Измененията у участниците в педагогическия тренинг могат да се осъществят в няколко направления:

1. Изменения в представата за самия себе си. Промените във възприемането на собствената личност са много важни, тъй като те водят до изменения и в поведението на общуване.

2. Изменения в представите за другите хора. Свързани са с овладяване на знания и умения за непринудено установяване на контакт и реализиране на взаимодействие. Формира се нагласа по-широкообхватно да се възприема и оценява личността на партньора. В процеса на тренинга се развива рефлексия като самоанализ, осъзнаване, че откриването на самия себе си става възможно само с контакта с други хора

3. Промени в перцептивните възможности на личността. Възприемането на нови сведения за себе си и свързаното с това преосмисляне на собствения образ или идеалния образ „Аз“ тясно се преплита с нови виждания за източниците на проблемите и трудностите при общуването.

4. Промени в областта на емоциите и поведението. Педагогическият тренинг формира у участниците хуманистични нагласи към партньора в общуването. Учителите възприемат общуването като самостоятелна ценност.

За да се изгради обаче ефективна връзка между семейството и детската градина, не е достатъчно да се разчита на епизодични контакти или групови мероприятия. Трябва да се планира и вътрешно да се регламентира взаимодействието със семейството. В годишния план за дейността на детската градина е обособен отделен раздел „Работа с родителите“. В правилника за дейността на детското заведение се формулирани конкретните права и задължения на родителите. Задължение на учителя е да осигури достатъчен брой срещи с родителите на всяко дете в поверената му група. Затова е добре в началото на учебната година да се изготви от педагогическия екип на групата харта за сътрудничество с родителите, план за взаимодействие със семейството, където да бъдат посочени теми, цели, задачи на взаимодействие. Плановете трябва да са съобразени с възрастовата специфика на децата от групите. Учителите на групата би трябвало да изнесат и график за консултации и да използват всички традиционни

форми на взаимодействие наред с нетрадиционните и атрактивни такива – тренинги, мозъчна атака, симулации, асоциации, ситуативни игри, в основата на които е игровата дейност. Родителите учат най-добре чрез активно участие в добре планиран процес, който да отразява техните интереси, да съдейства за развитието на способностите им на взаимно общуване. Всеки един модел може да се пригоди и да се приложи към практиката на собствените преживявания, да се допитат и други хора за техния опит. Уменията се научават чрез практикуване, така че практическият опит да осигури възможности на родителите да наблюдават, да слушат, да взаимодействат един с друг, да разговарят и пишат. Детската градина трябва да предлага модели на сътрудничество, съобразени с възрастовите особености на децата, културния и образователен ценз на родителите. Само тогава родителят излиза от пасивната си позиция на наблюдател на процеса, излиза от позицията на формален изпълнител на изискванията на детските заведения. Чрез целенасочено взаимодействие той се изгражда като активен партньор в триадата учител – родител – дете и тогава можем да говорим за активните позиции на родителя като:

- дарител на труд и средства;
- заместник на педагога;
- участник в планирани дейности, посещение на работното място, демонстриране на особени умения, ръководство на курсове за деца;
- активен събеседник - участва в анкети, дебати, разговори;
- помощник на педагога - организиране на предварителни посещения в групата, планиране на мероприятия, оформяне на кътове за игра;
- обучаващ се – участие в тренинги, курсове;
- инициатор на идеи- продажба на дрехи, книжки, играчки;
- застъпник на детските интереси;
- организатор на празници.

Сътрудничеството с родителите е грижа и отговорност, инструмент, който гарантира бъдещия просперитет на всяко дете. Родителската общност е генератор на положителни и иновационни идеи, които да осигуряват удовлетворение и благополучие на децата. Педагозите са хората, които могат да реализират тези идеи в споделена отговорност и дейност, за да сътворят заедно всеки ден по едно добро дело. Проблемът за двуединството детска градина - семейство никога няма да изгуби своята значимост и актуалност, докато има образователни институции, докато съществува човечеството. То е механизъм на педагогическия труд, без него не може да има нито обучение, нито възпитание, нито може да се осъществи връзката на човек с човек. Партньорството и сътрудничеството с родителите са гарант за успеха на всяка възпитателна програма. Ето защо си заслужава да се работи за неговото непрекъснато усъвършенстване.

БЕЛЕЖКИ

1. http://edu.uni-sz.bg/books/30.Socialen_trening-Kolektiv-html/moit-10.html
2. http://cci-vratsa.org/europe_direct/obu4enie/1.2.2.%20-%20inovacii%20DG%20i%20
3. http://cc-vratsa.org/europe_direct/obu4enie/4.1.4.%20roli%20na%20rodite-lia%20i%20

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Gyurov, D., Gyurova, V., Koleva, Ir. & Penev, R. (2008). *Modeli na pedagogicheskoto vzaimodeystvie semeystvo – detska gradina*. Sofia: Prosveta [Гюров, Д., Гюрова, В., Колева, Ир. & Пенев, Р. (2008). *Модели на педагогическо взаимодействие семейство – детска градина*. София: Просвета].
- Penev, R. (2011). Uchastie na semeystvoto v zhivota na detskata gradina chrez pedagogicheskoto obrazovanie na roditelite. *Предучилищно възпитание*, 4. [Пенев, Р. (2011). Участие на семейството в живота на детската градина чрез педагогическо образование на родителите. *Предучилищно възпитание*, 4].

INNOVATIVE MODEL OF INTERACTION BETWEEN KINDERGARTEN AND PARENT

Abstract. In reaction to the rapidly changing reality the childcare institutions and educators should respond in the most optimal and creative ways to the emerging demands of the society for pedagogical services - they must find and apply inventive new ways to interact with both the children and their parents.

This article examines an effective model for overcoming problems and improving the pedagogic interactions between the family and the childcare institution.

✉ **Ms. Iliana Valova**
Kindergarten „Zvantche“
Vratza, Bulgaria
E-mail: iliana1@abv.bg